

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 219. An attentio externa requiratur ad satisfaciendum pro Horis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42600

Q. 218. *Quid sit & quotuplex attentio ad Ho-* 1332

ras R.

§. I. Attentio, in genere, est advertentia ad aliquid: unde attentio ad Horas est advertentia ad recitationem illam vocalem Horarum: Est autem duplex, externa & interna; externa consistit in hoc, quod quis, quando recitat, abstineat ab omni occupatione externa impossibili cum attentione interna. Attentio interna est advertentia & applicatio quædam major animi ad hoc, quod recitat; Dico, major, nam quodcumque aliquis recitat, necessarium habet aliquam attentionem internam, uti rectè Gob. in Exp. T. 5 n. 802., quia lingua non profertur, nisi appetitus imperaret, appetitus autem non imperat, nisi præcedat cognitio & advertentia aliqua ad illud, quod imperatur, cum nihil sit volitum nisi cognitum, talis tamen advertentia non sufficit ad orandum.

§. II. Attentio interna est triplex, I. Ad verba tantum, ut ea rectè, distinctè & reverenter proferrantur; & hæc dicitur attentio superficialis. 2. Ad sensum verborum, ut hæc percipiantur mente, & affectus applicetur ad hoc, quod verba significant; & dicitur attentio literalis. 3. Ad Deum, ut quis, dum recitat, cogitet de Deo aliove mysterio, aut saltem de re seu gratia, quam à Deo petit; & hæc dicitur attentio spiritalis. 1333

Q. 219. *An attentio externa requiratur ad satisfaciendum pro Horis. R.* 1334

§. I. Secundum omnes requiritur, nam qui vult occupationem externam impossibilem cum attentione interna, non orat, nec Deo exhibet cultum, quod tamen hic præcipitur: & ideo docet Gob. in Exp. T. 5. n. 716., eum, qui propter ingentissimum mororem vel turbationem mentis non possit, nequidem

quidem ad verba attendere, etiam non teneri recitare Horas, quia quamvis recitaret, non oraret, adeoque nec satisfaceret.

¶ 385

¶ II. Dubium manet, à quibus occupationibus externis necessariò debeat abstineri, sunt enim variaz, & non omnes æqualiter per illas distrahuntur: *Sot. Arrag. Lugo* dicunt abstinendum esse ab illis, quæ per se & ex natura sua sunt impossibiles cum attentione interna, quamvis respectu hujus hominis, qui habet firmiorem phantasiam, fortè essent compossibiles, nam leges videntur dari pro eo & de eo, quod est per se, non autem de eo, quod est per accidens. Econtrà *Nav. Sanch. Beja, Suar.* de Orat. l. 4. c. 26. n. 21. & alii probabiliùs dicunt illam impossibilitatem desumendam esse ex respectu ad orantem, ideoque satisfacturum, qui pingendo habere posset attentionem internam, quia poneret opus præceptum, nempe veram orationem, neque aliter videtur præcipi attentio externa, nisi prout necessaria est ad internam, unde è converso dicunt eum non satisfacturum, qui etiam tantùm ambulando adverteret se non posse habere ullam attentionem internam, nequidem ad verba, tunc enim reipsa non haberet attentionem externam, quæ præcipitur, nempe talem, quæ impediatur actiones impossibiles cum interna. Notat autem *Gob.* n. 816., quòd in sententia negante peccari mortaliter ab eo, qui negligit omnem attentionem internam, videatur dicendum, vetari ab Ecclesia, & consequenter solùm sub veniali à Deo, actiones tantùm illas, quæ ex sua natura graviter repugnant attentioni internæ: addit n. 841. cum *Sot. & Suar.* probabile esse, illas solas distractiones prohiberi ab Ecclesia, & consequenter à Deo, quæ causantur per actiones externas, quæ suâ naturâ sunt impossibiles cum attentione interna.

¶ III.

§. III. Actiones impossibiles cum attentione interna communiter censentur hæ, pingere, scribere, attentè audire alios loquentes, celeriter se vestire, magnâ curâ aliquid exteriùs agere &c. Quòd si actio externa non requirat magnam impensam animi, non impediet ex se attentionem debitam: & si sit difficultas in habenda attentione interna cum tali actione externa, compensari potest per majorem curam attendendi. Quas autem actiones licitè exerceo, dum recito preces non debitas, easdem licitè exerceo, dum recito debitas, quia semper sunt tales, ut compatiantur attentionem internam, *Sanch. Gob. n. 617.*

1336

§. IV. Satisfacit, qui orat non omnino prope-
ranter se vestiendo, exuendo, colligendo herbas vel
uvas, tardè instruendo focum, pectendo caput, la-
vando se, tendendo oculos in viridarium, prospici-
endo in ripam vel fluvium, *Nav. Gob. n. 238.* Et
idem est, inquit *Sanch.*, de actionibus aliis, quæ
fiunt non valdè festinanter. Addunt *Nav. Caj. & Be-
ja* actionem cum attentione interna compossibilem
esse aptare calamum ad scribendum, quod meritò
non admittit *Gob. supra*, & iterum n. 817.: qui ta-
men inter recitandum facit necessaria ad recitatio-
nem, non videtur peccare, *Nav. Silv. Sanch. Gob.
n. 819.*, hinc quærens alia, & interea recitans me-
moriter, secundùm *Gob.* non peccat, nec tenetur
priùs notare aut tantisper cessare.

1337

§. V. Si ipsemet orans non exerceat ejusmodi
actionem externam, ordinariè semper poterit adesse
attentio externa & interna sufficiens ad orationem,
quia attendere poterit ad verba, ut ea articulatè &
ordinatè proferat, unde non obstabit, quòd exte-
riùs circa ipsum fiant fabulationes, cantus, tumul-
tus, pulsantur tympana &c., dummodo ad ista non
defigat

1338

defigat cogitationes nec seridè applicet animum: Nec tenebitur quærere locum opportuniorem vel exspectare tempus liberum ab istis, quæ perfectiorem attentionem impediunt, uti dicetur n. 1344.

1339 §. VI. Si exercens actionem externam non advertat per eam impediri attentionem internam, non est opus postea quidquam repetere, *Regin. Sot. Nav. Tol. Valent. Bonart. Diana* p. 5. T. II. R. 30. *Gob.* n. 820.; puto tamen id intelligendum esse, si actio sit de se compossibilis cum attentione interna. Peccat autem, qui eligit locum distractionibus valde expositum, v. g. forum publicum, aut locum, ubi est frequens concursus, clamor aut strepitus profanus hominum, aut ubi habentur clamoræ disputationes, *Bonac. de Horis* d. 1. q. 3. p. 5. *Castrop.* T. 7. d. 2. p. 4. n. 7. *Stoz* l. 1. p. 3. n. 414.

1340 Q. 220. *An aliqua attentio interna requiratur ad Horas.* *R. Ills.* t. 5. n. 26. & *vindex Gobati* p. 2. prop. 7. putant non esse locum huic quæstioni, quia cum satisfieri non possit nisi actu humano orationis, oratio autem talis requirat intentionem orandi adeoque attendendi saltem superficialiter, sive ut verba bene proferas, inferunt cum *Suar.* de Oration. l. 4. c. 26. n. 5. & 13. certum esse, quod ad satisfaciendum requiratur aliqua attentio interna: & hoc est, quod insinuavimus n. 1332. Hinc volunt quæstionem sic proponi, an recitans Horas cum distractione voluntaria satisfaciatur præcepto: sed cum omnes ferè AA. quæstionem discutiant in terminis, quibus eam proposui, & pro eodem in ordine ad hanc quæstionem sumant, non attendere internè, & distracti voluntariè, utemur modo loquendi eorum. Itaque aliquam attentionem internam requiri docent *S. Th.* aliique valde multi, quorum 37. enumerat *Diana* p. I. t. 12. R. 2., & *Th. Hurt.* enumerat 50., teste *Neuff.* de Horis d. 9. n.